

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Josefa Baxy a soudkyň JUDr. Lenky Kaniové a JUDr. Marie Žiškové v právní věci žalobce: **B. Q. V.**, zastoupeného Mgr. Šárkou Procházkovou, advokátkou se sídlem Praha 1, Štěpánská 39, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 6. 9. 2004, č. j. OAM-498/LE-11-07-2004, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 1. 7. 2005, č. j. 9 Az 50/2004-21,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Žalovanému **s e n e p ř i z n á v á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 6. 9. 2004, č. j. OAM-498/LE-11-07-2004, žalovaný neudělil žalobci azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu). Současně rozhodl tak, že se na žalobce nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu.

V žalobě proti rozhodnutí žalovaného žalobce citoval řadu ustanovení zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení, účinného do 31. 12. 2005 (dále jen správní řád), která správní orgán v řízení porušil a trval na tom, že splnil zákonné podmínky pro vztažení překážky vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Ke skutkovým důvodům uvedl, že správní orgán si měl ze země původu obstarat informace týkající se podmínek ve věznicích a možnosti předání k výkonu trestu do V. Dodal, že po návratu do V. by byl uvězněn a hrozilo

by mu tedy mučení a ponižující a nelidské zacházení. Z uvedených důvodů navrhl, aby soud rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 1. 7. 2005 žalobu zamítl. V řízení před správním orgánem neshledal soud vady vytýkané žalobcem ani jiné vady, pro které by měl napadené rozhodnutí zrušit; v odůvodnění rozsudku se rovněž ztotožnil se žalovaným v posouzení důvodů, pro něž žalovaný nevztáhl na žalobce překážku vycestování. Ze správního spisu vyplynulo, že žalobce nebude v případě návratu do vlasti ohrožen na životě či svobodě z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro politické přesvědčení, ani mu nehrozí mučení, nelidské či ponižující zacházení nebo trest. Žalobcem tvrzená obava z možného uvěznění a mučení ve V. pro tutéž trestnou činnost, pro kterou je stíhán v České republice, se ve světle žalovaným shromážděných informací o zemi původu ukázala neopodstatněnou. Žalovaný po provedeném řízení neshledal u žalobce překážku vycestování podle § 91 zákona o azylu, a městský soud mu dal po přezkoumání napadeného rozhodnutí v rámci žalobních bodů svým rozsudkem za pravdu.

Proti zamítavému rozsudku městského soudu podal žalobce (dále též stěžovatel) včas kasační stížnost. Namítl, že se ve V. vyhýbal vojenské povinnosti a lze očekávat, že po návratu do země původu ho za to budou státní orgány pronásledovat. K těmto důvodům však v řízení nebylo přihlédnuto. Žalobce byl dále zkrácen na svých právech účastníka řízení před soudem, konkrétně na právu na tlumočníka dle čl. 37 odst. 4 Listiny základních práv a svobod, když neovládá dokonale úřední jazyk a soud nepřeložil napadený rozsudek do jeho mateřského jazyka. Tím byla porušena zásada rovnosti účastníků řízení zakotvená v § 36 odst. 1 s. ř. s. Z uvedených důvodů navrhl, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek městského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalobce též požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti. O této žádosti Nejvyšší správní soud samostatně nerozhodoval, neboť rozhodl přímo ve věci samé.

Žalovaný ve svém vyjádření navrhl zamítnutí kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené rozhodnutí městského soudu v mezích důvodů vymezených stížnostními body (§ 109 odst. 3 s. ř. s.) a shledal kasační stížnost nedůvodnou.

V první řadě je nutno zdůraznit, že jak řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu (§ 65 a násl. s. ř. s.), tak řízení o kasační stížnosti (§ 102 a násl. s. ř. s.), je ovládáno zásadou dispoziční, v jejímž důsledku leží vymezení rozsahu žaloby (kasační stížnosti) a specifikace jejích důvodů na žalobci (stěžovateli). Dalším odrazem dispoziční zásady ve správním soudnictví je však též nemožnost vnášení nových důvodů, které stěžovatel v řízení před krajským soudem neuplatnil, ač tak učinit mohl. Takové důvody jsou v řízení o kasační stížnosti nepřipustné (§ 104 odst. 4 s. ř. s.). V daném případě tak stěžovatel v kasační stížnosti nepřipustně uplatnil důvod poukazující na nepřihlédnutí k jeho pronásledování v úřady v případě návratu do vlasti kvůli vyhýbání se vojenské povinnosti.

Námítku porušení zásady rovnosti účastníků řízení před soudem spočívající v porušení práva stěžovatele jednat před soudem ve svém mateřském jazyce (právo na tlumočníka), a to tím, že předmětný rozsudek nebyl opatřen překladem do jeho mateřského jazyka, pak kasační soud shledal nedůvodnou.

Podle čl. 37 odst. 4 Listiny základních práv a svobod kdo prohlásí, že neovládá jazyk, jímž se vede jednání, má právo na tlumočníka. Smyslem tohoto ustanovení je zajistit, aby účastník řízení, který neovládá jazyk, v němž řízení probíhá, nebyl znevýhodněn a mohl se soudem komunikovat v jazyce, kterému rozumí a kterým hovoří. Podle již ustálené judikatury Ústavního soudu, iniciativa k uplatnění zmíněného práva vyplývajícího z čl. 37 odst. 4 Listiny přísluší účastníku řízení, tedy je na účastníku řízení, aby prohlásil, že jazyku, v němž má být vedeno jednání, nerozumí či v něm není schopen mluvit (viz např. usnesení Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 558/04, III. ÚS 326/2000, IV. ÚS 394/01 nebo IV. ÚS 189/05). Dle stanoviska pléna Ústavního soudu ze dne 25. 10. 2005, sp. zn. Pl. ÚS - st. 20/05 „základní právo garantované čl. 37 odst. 4 Listiny nedopadá na písemný styk soudu s účastníky řízení a naopak. To nevylučuje, aby zákonná úprava poskytl vyšší standard“.

Soudní řád správní neobsahuje konkrétní ustanovení o právu jednat před soudem ve své mateřštině. Se zřetelem k ustanovení § 64 s. ř. s. (podle něhož nestanoví-li tento zákon jinak, použijí se pro řízení ve správním soudnictví přiměřeně ustanovení první a třetí části občanského soudního řádu), je třeba postupovat podle § 18 o. s. ř. Podle prvního odstavce věty druhé tohoto ustanovení mají účastníci v občanském soudním řízení právo jednat před soudem ve své mateřštině. Podle odstavce druhého pak soud účastníku, jehož mateřštinou je jiný, než český jazyk, ustanoví tlumočníka, jakmile taková potřeba vyjde v řízení najevo.

Z § 18 o. s. ř. tedy vyplývá, že k tomu, aby soud ustanovil tlumočníka, nestačí pouze zjištění, že jde o účastníka, jehož mateřštinou je jiný než český jazyk, ale současně musí být splněna i další podmínka, tedy to, že taková potřeba musí vyjít v řízení najevo. To se však v daném případě nestalo.

Jak je patrné ze soudního spisu, stěžovatel podal žalobu proti napadenému rozhodnutí správního orgánu v českém jazyce a v ní bezvadnou češtinou uvedl žalobní body i návrh výroku rozsudku. Městský soud tak v této fázi řízení na základě tohoto podání neměl důvod pochybovat o schopnosti stěžovatele porozumět obsahu a významu rozhodnutí, jež svou žalobou napadl a zajistit si příslušný kontakt se soudem v českém jazyce. Dne 29. 11. 2004 mu proto zaslal vyjádření žalovaného k žalobě, poučení podle § 8 odst. 5 s. ř. s. o možnosti vznést případnou námitku podjatosti soudců, kteří budou věc projednávat, a též výzvu dle § 51 odst. 1 s. ř. s. ke sdělení nesouhlasu s tím, aby soud o věci samé rozhodl bez jednání. Tyto příписы stěžovatel převzal dle doručky dne 8. 12. 2004, zůstaly však z jeho strany bez odezvy. Dne 1. 7. 2005 pak soud rozhodl bez jednání rozsudkem o věci samé.

Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že městský soud při realizaci předmětného práva stěžovatele nepochybil a nikterak jej v průběhu řízení neznevýhodnil. Vychází z toho, že jestliže stěžovatel žalobu sepsal v českém jazyce a na poučení soudu nijak nereagoval, jde o situaci, v níž v řízení před městským soudem potřeba ustanovit tlumočníka účastníkovi, jehož mateřštinou je jiný než český jazyk, nevyšla najevo. Rozhodující je v daném případě skutečnost, že až do doby, kdy městský soud rozsudkem žalobu zamítl, z žádného procesního úkonu či projevu stěžovatele nevystala potřeba ustanovit mu pro řízení tlumočníka, tak jak to předpokládá § 18 odst. 2 o. s. ř.

Co se týče namítaného porušení rovnosti účastníků v řízení před soudem, nutno opět odkázat na výše zmíněné stanovisko pléna Ústavního soudu, podle něhož „základní právo

účastníka řízení na pomoc tlumočníka ve smyslu čl. 37 odst. 4 Listiny nelze rozšiřovat pomocí interpretace, resp. konkretizace čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod jako obecného ustanovení o spravedlivém řízení“.

Nejvyšší správní soud tedy shledal všechny námitky stěžovatele dílem nedůvodnými, dílem nepřipustnými. Jelikož v řízení nevyšly najevo ani žádné vady, k nimž musí kasační soud přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 s. ř. s.), zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 za použití § 120 s. ř. s. Žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměl úspěch; žalovanému správnímu orgánu, kterému by jinak jakožto úspěšnému účastníku řízení právo na náhradu nákladu řízení příslušelo, náklady řízení nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 19. července 2006

JUDr. Josef Baxa
předseda senátu